

Kaza namazları ve gayr-i müekked sünnetler

Gaziantep'ten Selma Er: "Kaza namazı var mıdır? Yok diyenler var. Varsa kaynaklarıyla birlikte yazar mısınız?"

VAHYİN OLDUĞU MESELEDE AKIL YÜRÜTMEK OLMAZ

Akıl yürütüyorum diye sınırları vahiyle çizilmiş meselelerde delilsiz fazlaca akıl yürütmek bizi doğru sonuca götürmez. Namaz için aklın yürüyebileceği yerlerde mezhepler vahiy terbiyesi çerçevesinde akıl ile yürümüşler, içtihat etmişlerdir. Ama vahyi, yani ana kaynağı incitmemişlerdir.

Kaza namazı dört mezhepte de vardır. Çünkü ana kaynakta kaza namazı vardır. Kaza namazı için akıl yürüterek farklı bir yola girenler, meselâ "Kaza namazı yok" diyenler beşinci batıl bir mezhebe sapmış olurlar.

EDASI FARZ OLAN NAMAZIN KAZASI DA FARZDIR

Vakti içinde kılmayarak vaktini geçirdiğimiz her farz namazı "kaza etmek" üzerimize farzdır. Namazı ister sehven, ister unutarak, ister uykuda, ister kasten, isterse başka bir sebeple geçirmiş olalım, fark etmez, üzerimizden farziyeti düşmez. Edâsı farz olan namazın kazası da farzdır. Ayrıca günahından Allah'a sığınmak için tövbe etmek lâzımdır.

Ebû Katâde'nin (ra) anlattığına göre Peygamber Efendimiz (asm), uyku sebebiyle namazını vaktinde kılamadıklarından şikâyet edenlere şöyle buyurdu: "Uykuda iken namazı geçirmek kusur değildir. Uyanık iken kılmamak kusurdur. Sizden biriniz unutursa veya uykuda namazını geçirirse hatırlayınca hemen kaza etsin."1

Farz namazı bilerek kazaya bırakmaktan sakınmalıdır; çünkü günahdır. Vakti giren farz namazı kılmak, bizim Allah'a karşı borcumuzdur. Bu borcu ödemek zorundayız. Bunu, şartlarımız ne olursa olsun gündemimizin ilk sırasına almalıyız. Bu konudaki duyarlılığımız, bizim Allah'a karşı olan takvamızın da, sevgimizin de, haşyetimizin de bir alâmetidir.

Kaza namazlarını mümkün mertebe geciktirmemek, her ne suretle ve sebeple olursa

olsun, vaktinde kılınmayan bir namazı ilk fırsatta kaza etmek farzdır. Kaza namazı borcunun çok olması, yeni kazaları da meçhulde bırakmamızı gerektirmez.

HER VAKİT, KAZA NAMAZININ EN EŞREF VAKTİDİR

Kaza namazı kılmanın hiçbir şekilde belirli bir vakti, saati ve şekli yoktur. Üç kerahet vaktinin dışında her vakitte, her şartta, her durumda, her vaktin kaza namazı kılınabilir. Hatta Şafiilere göre kerahet vakitlerinde de kaza namazı kılınabilir. Yani kişi müsait olunca her vakit, her türlü kaza namazı kılmak için en eşref ve en mümtaz vakittir. Vakit namazından önce dilediği vaktin kazası kılınabileceği gibi, vakit namazı kılındıktan sonra da dilediği vaktin kazası kılınabilir. Bir defada bir günlük veya birkaç günlük namazın kazası da kılınabilir.

Namazın kazasında önemli olan, namaz borcu olan kişinin karar vermesi ve azmetmesidir. Kaza namazı kılmaya niyet, karar ve azim olduktan sonra, hiç vakit kaybetmeksizin ve hiç kayıt, kural ve şart aramaksızın kaza kılmaya başlamalıdır.

Zaten kaza borcu altı vakitten fazla olanlar için hiçbir kayıt, kural ve şart yoktur. Tek kayıt, şart ve kural, bir an önce kaza namazı kılmaya başlamaktır.

Kaza namazı kılmaya başlarken erkekler kamet ederler. Bir defada birden fazla kaza namazı kılacak olanlar, her namaz için kamet ederler. Kametten sonra, "Niyet ettim Allah rızası için vaktinde kılammamış olduğum ve üzerimde borç olan ilk (veya son) öğle namazının farzını kaza etmeye" diye niyet edilir ve namaza durulur. Vakit namazının farzı nasıl kılınıyorsa, kazası da aynı şekilde kılınır.

SÜNNET YERİNE KAZA NAMAZI KILINIR MI?

Dört mezhebe göre de, üzerinde kaza namazı borcu bulunanların, nafile namaz yerine kaza namazıyla meşgul olmaları daha isabetli görülmüştür. Yalnız Hanefî Mezhebi, gayr-i müekked sünnetler yerine kaza namazı kılınabileceğini ifade ederken, müekked sünnetlerin her halükârda kılınmasının daha faziletli olduğuna hükmetmiştir.

Diğer üç mezhebe göre ise, üzerinde kaza borcu olanlar, beş vakit namazların sünnetleri yerine kaza namazı kılabilirler. Hanbelî Mezhebi, bundan sadece sabah namazının sünnetini hariç tutmuş, diğer namazların sünnetleri yerine kaza namazı kılınsa da, sabah namazının sünnetinin bizzat kılınmasının daha uygun olacağına hükmetmiştir.

Bu hususta tercih, namaz mükellefine aittir. Kaza namazı borcu çok olanlar,

dilerlerse, diğer üç mezhebin içtihadıyla amel edebilirler. Yani sabah namazının sünnetini kılmak şartıyla, diğer sünnetler yerine kaza namazı kılabilirler. Bunda hiçbir sakınca yoktur. Fakat kaza namazı kılarken, kazaları bir an önce bitirip, sünnetleri kılmaya da azmederlerse inşaallah sünnet namazın da sevabını alırlar.

***

GAYR-I MÜEKKED SÜNNETLERDEN...

Kahramanmaraş'tan Şule Hanım: "Sabah namazının sünneti, öğle namazının son sünneti ve yatsı namazının son sünneti dörder rekât kılınsa daha mı makbuldür?"

Sabah namazının ilk sünneti sünnette iki rekâttır. Bunu dörde tamamlamak bidat olur. Öğle namazının son iki rekâtlık sünneti ile yatsı namazının son iki rekâtlık sünnetini dörde tamamlamak ise menduptur. Yani gayr-ı müekked (kuvvetli olmayan) sünnettir. Eğer dörde tamamlayacaksak, bunu evde, kendimize ait zamanlarda, başkasını bekletmediğimiz vakitlerde yapmamız daha makbul olur.

Dipnot:

1- Nesâî, Namaz Vakitleri, 53.